

Силабус дисципліни «Ціноутворення з використанням управлінських інформаційних систем і технологій»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 123 · КОМП'ЮТЕРНА ІНЖЕНЕРІЯ

БАКАЛАВР

120 годин · 4 кредити ЄКТС · 4 змістовних модулі

Загальна інформація про дисципліну

Ідентифікація

Назва: Ціноутворення з використанням управлінських інформаційних систем і технологій

Спеціальність: **123** Комп'ютерна інженерія

Освітня програма: Фінанси, банківська справа та страхування в управлінських інформаційних системах і технологіях

Ступінь: Бакалавр

120

Годин

загальний обсяг дисципліни

4

Кредити ЄКТС

відповідно до стандарту

4

Модулі

змістовних блоки курсу

Компетентності та результати навчання

Загальні компетентності Здатність до аналізу, синтезу та критичного оцінювання інформації в економічному та фінансовому контексті: виявлення суттєвих даних, порівняння цінових альтернатив, формування обґрунтованих висновків і висловлення власної позиції. Уміння самостійно навчатися, планувати роботу та організовувати виконання завдань у визначені строки, зокрема під час підготовки аналітичних робіт, розрахункових завдань і презентацій. Здатність до усної та письмової професійної комунікації: чітко пояснювати цінові поняття, аргументовано відповідати на запитання, оформлювати звіти, висновки та аналітичні записки з питань ціноутворення. Відповідальність, ініціативність, дисциплінованість та готовність працювати в команді під час групового аналізу цінових рішень і обговорення практичних кейсів. - аналізувати навчальну, статистичну та нормативну інформацію щодо цін; - виділяти головне та узагальнювати результати цінового аналізу; - планувати власну діяльність і дотримуватися дедлайнів; - коректно спілкуватися з викладачами та одногрупниками; - брати участь у командній роботі та розподіляти обов'язки.	Фахові компетентності Розуміння сутності ціноутворення, його функцій та ролі в ринковому середовищі й інформаційній економіці. Знання принципів формування цін, складу і структури ціни, методів встановлення цін у різних ринкових структурах та механізмів прийняття цінових рішень в умовах цифровізації. Здатність аналізувати цінові показники в ІТ-секторі та фінансовій сфері: витрати виробництва, цінові стратегії, еластичність попиту, конкурентоспроможність продукту/послуги. Знання основ державного регулювання цін, ціноутворення на фінансові інструменти та інформаційні послуги. - оцінювати цінову ситуацію за ключовими економічними показниками; - застосовувати методи ціноутворення в ІТ-сфері та фінансових послугах; - характеризувати ринкові структури та їх вплив на цінову політику; - орієнтуватися в основах державного регулювання цін; - пояснювати особливості ціноутворення в умовах цифрової економіки.	Результати навчання Пояснювати сутність цінових категорій та явищ: ціна, собівартість, цінова стратегія, еластичність попиту, цінова дискримінація, динамічне ціноутворення, ціноутворення на фінансові інструменти. Аналізувати цінові показники підприємств для виявлення оптимальних цінових рішень. Характеризувати методи та стратегії ціноутворення, застосовувати прийоми оцінки ефективності цінової політики, визначати основні тенденції та робити висновки щодо конкурентоспроможності. Орієнтуватися в нормативно-правовій базі у сфері ціноутворення та захисту прав споживачів. - пояснювати економічний зміст цінових термінів і категорій; - аналізувати структуру та динаміку цін на ринках ІТ-послуг і фінансових продуктів; - визначати показники ефективності цінових рішень; - застосовувати базові методи встановлення та аналізу цін; - використовувати нормативні та інформаційні джерела для обґрунтованих цінових рішень.
--	---	---

Теоретичні основи ціноутворення

Тема 1.1

Економічна сутність ціни та ціноутворення. Ціна як економічна категорія, функції ціни, теорії ціноутворення (трудова теорія вартості, теорія граничної корисності, теорія попиту і пропозиції). Роль ціни в ринковому механізмі.

Тема 1.2

Склад і структура ціни. Елементи ціни: собівартість, прибуток, акциз, ПДВ, торговельна надбавка. Формування ціни промислового виробу та послуги. Ціна і ціноутворення на різних стадіях товароруху.

Тема 1.3

Класифікація цін та чинники ціноутворення. Система цін в економіці: оптові, роздрібні, договірні, регульовані. Внутрішні та зовнішні чинники формування ціни. Попит, пропозиція та ринкова рівновага.

Тема 1.4

Еластичність попиту та пропозиції. Цінова еластичність попиту: поняття, методи розрахунку, фактори. Перехресна та дохідна еластичність. Застосування концепції еластичності в практиці ціноутворення.

Методи та стратегії ціноутворення

Тема 2.1

Витратні методи ціноутворення. Метод повних витрат, метод змінних витрат (директ-костинг), метод граничних витрат, ціноутворення на основі аналізу беззбитковості. Переваги та обмеження витратного підходу.

Тема 2.2

Ринкові та конкурентні методи ціноутворення. Ціноутворення, орієнтоване на попит, на конкурентів та на споживчу цінність. Метод встановлення цін на основі тендерних торгів. Психологічне ціноутворення.

Тема 2.3

Цінова стратегія підприємства. Стратегії «зняття вершків», проникнення на ринок, нейтральне ціноутворення. Цінова дискримінація, диференціація цін. Система знижок і надбавок до ціни.

Тема 2.4

Ціноутворення в умовах різних типів ринкових структур. Ціна в умовах досконалої конкуренції, монополістичної конкуренції, олігополії та монополії. Особливості цінових рішень у кожній структурі.

Ціноутворення в ІТ-секторі та фінансовій сфері

Тема 3.1

Особливості ціноутворення на інформаційні продукти та ІТ-послуги. Специфіка ціноутворення на програмне забезпечення, SaaS-рішення, хмарні сервіси. Моделі підписки, freemium, ліцензування.

Тема 3.2

Ціноутворення на фінансові інструменти та банківські послуги. Формування цін на кредитні та депозитні продукти, страхові послуги, цінні папери. Ціна грошей: відсоткова ставка як ціновий механізм.

Тема 3.3

Динамічне та алгоритмічне ціноутворення. Автоматизація цінових рішень, цінові алгоритми та системи управління цінами (Revenue Management). Використання Big Data та штучного інтелекту в ціноутворенні.

Тема 3.4

Ціноутворення на цифрових платформах. Механізми ціноутворення цифрових платформ: двосторонні ринки, мережеві ефекти, ціноутворення в екосистемах. Динамічне ціноутворення в е-комерції.

Цінова політика та державне регулювання цін

Тема 4.1

Цінова політика підприємства.

Формування цінової політики: цілі, принципи, етапи. Взаємозв'язок цінової та загальної маркетингової стратегії. Методика розробки цінової політики для IT-компаній і фінансових установ.

Тема 4.2

Трансфертне ціноутворення.

Сутність та функції трансфертного ціноутворення. Принцип «витягнутої руки». Нормативно-правове регулювання трансфертного ціноутворення в Україні та міжнародна практика BEPS.

Тема 4.3

Державне регулювання цін.

Цілі, форми та методи державного регулювання. Регульовані ціни та тарифи. Антимонопольне законодавство та цінова конкуренція. Захист прав споживачів у сфері ціноутворення.

Тема 4.4

Аналіз та контроль цінових рішень.

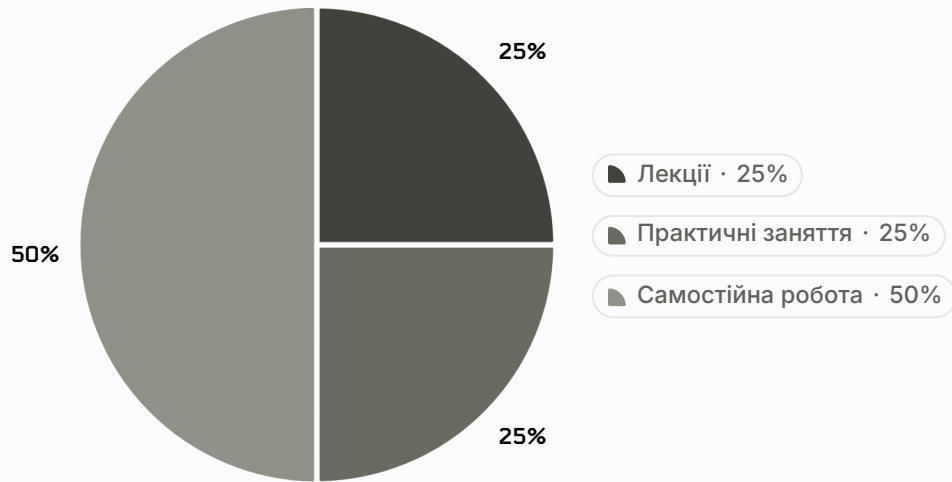
Методи аналізу цін: індексний метод, аналіз цінових рядів динаміки, порівняльний аналіз. Контроль цінової дисципліни. Прийняття управлінських рішень в інформаційних системах.

Розподіл навчального часу — 120 годин

Модуль	Тема	Лекції (год.)	Практичні (год.)	Самостійна робота (год.)
Модуль 1	Тема 1.1 — Сутність ціни та ціноутворення	2	2	4
	Тема 1.2 — Склад і структура ціни	2	2	4
	Тема 1.3 — Класифікація цін та чинники	2	2	3
	Тема 1.4 — Еластичність попиту та пропозиції	2	2	4
Модуль 2	Тема 2.1 — Витратні методи ціноутворення	2	2	4
	Тема 2.2 — Ринкові та конкурентні методи	2	2	3
	Тема 2.3 — Цінова стратегія підприємства	2	2	4
	Тема 2.4 — Ціноутворення в ринкових структурах	2	2	3
Модуль 3	Тема 3.1 — Ціноутворення в IT та SaaS	2	4	4
	Тема 3.2 — Ціноутворення на фінансові інструменти	2	2	4
	Тема 3.3 — Динамічне та алгоритмічне ціноутворення	2	2	3
	Тема 3.4 — Ціноутворення на цифрових платформах	2	2	4
Модуль 4	Тема 4.1 — Цінова політика підприємства	2	2	3
	Тема 4.2 — Трансфертне ціноутворення	2	2	4
	Тема 4.3 — Державне регулювання цін	2	2	4
	Тема 4.4 — Аналіз та контроль цінових рішень	2	2	5
Разом		30	30	60

 Загальний обсяг: **120 годин = 4 кредити ЄКТС**. Розподіл є орієнтовним і може коригуватися відповідно до специфіки навчального процесу.

Примітки до розподілу часу

Структура навчального часу

Загальний обсяг — **120 годин (4 кредити ЄКТС)** — розподілено між трьома формами роботи для забезпечення балансу між теорією та практикою.

- **Лекції (30 год.):** подача ключового теоретичного матеріалу з ціноутворення
- **Практичні (30 год.):** відпрацювання навичок, розв'язання цінових задач
- **Самостійна робота (60 год.):** поглиблене вивчення, підготовка завдань

□ Самостійна робота становить **50% обсягу дисципліни** — студенти навчаються аналізувати цінові процеси самостійно.

Самостійна робота студентів

Опрацювання літератури

Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу за підручниками з ціноутворення (Непран, Дмитрієв; Матвєєва та ін.), нормативно-правовими актами (Закон України «Про ціни і ціноутворення», Податковий кодекс України), науковими статтями у фахових виданнях. Студент має вміти конспектувати ключові положення, виділяти головні поняття та визначення, порівнювати підходи різних авторів до трактування цінових категорій, формувати короткі узагальнення за темами курсу.

Робота з інформаційними ресурсами

Опрацювання офіційних сайтів Міністерства економіки України (me.gov.ua), Державної служби статистики (ukrstat.gov.ua), Верховної Ради України (zakon.rada.gov.ua), Національного банку України (bank.gov.ua), Антимонопольного комітету України (amcu.gov.ua). Аналіз статистичних звітів щодо динаміки цін, індексів споживчих цін, порівняння цінових показників у динаміці, пошук актуальної інформації для навчальних завдань. Результат — розвиток навичок роботи з офіційними джерелами та формування інформаційної грамотності.

Індивідуальні завдання

Виконання розрахункових завдань із визначення ціни за різними методами (витратний, ринковий, конкурентний), аналізу беззбитковості, розрахунку цінової еластичності; аналітичних завдань щодо порівняльного аналізу цінових стратегій ІТ-компаній і фінансових установ; творчих завдань — підготовка есе, аналітичних записок, міні-досліджень із питань динамічного та алгоритмічного ціноутворення. Очікуваний результат — уміння застосовувати теорію на практиці, інтерпретувати отримані результати та обґрунтовувати цінові рішення.

Підготовка до занять

Підготовка до практичних занять шляхом опрацювання умов задач із ціноутворення, повторення теоретичного матеріалу та відпрацювання алгоритмів розв'язання; підготовка до тестувань через вивчення ключових термінів і визначень, формул і базових підходів; підготовка до контрольних робіт за кожним змістовним модулем через систематизацію знань, повторення прикладів із занять і розв'язання типових задач. Очікуваний результат — готовність до активної роботи на заняттях і впевнене виконання контрольних завдань.

Форми контролю знань

1

Поточний контроль

Завдання: розрахункові та аналітичні вправи за темами змістовного модуля з ціноутворення. Оцінюються регулярність виконання завдань, якість відповідей і рівень засвоєння матеріалу. Поточний контроль формує накопичувальну оцінку протягом семестру.

2

Проміжний контроль

Самостійна робота — комплексне ситуаційне завдання або аналітична записка, які охоплюють теми змістовних модулів (теоретичні питання з ціноутворення, розрахункові задачі, аналіз цінових рішень підприємства). Оцінюються повнота відповіді, правильність розрахунків та обґрунтованість висновків.

3

Підсумковий контроль — Залік

Залік відповідно до навчального плану. Форма проведення — тестування. Підсумкова оцінка враховує результати поточного, проміжного та підсумкового контролю відповідно до встановленої шкали оцінювання: 100-бальна система з переведенням у національну шкалу та ЄКТС.

Методи викладання

Підходи до навчання

Викладання дисципліни «Ціноутворення» поєднує класичні академічні та інтерактивні методи, що забезпечує формування не лише міцної теоретичної бази, а й практичних навичок, необхідних для майбутньої професійної діяльності у сфері комп'ютерної інженерії та фінансів. Такий підхід сприяє глибшому розумінню цінових процесів, розвитку аналітичного мислення та вмінню застосовувати набуті знання під час прийняття обґрунтованих цінових рішень у ІТ-середовищі.

Лекції Системне подання теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, таблиць і прикладів із практики ціноутворення в ІТ та фінансовому секторі; студенти ведуть конспекти та задають уточнювальні запитання.	Кейс-стаді Аналіз реальних цінових рішень компаній (SaaS-платформ, банків, страховиків); студенти виявляють проблему, пропонують рішення та обґрунтовують цінові висновки.	Практичні задачі Розрахункові вправи за темами (визначення ціни за витратним методом, розрахунок беззбитковості, аналіз еластичності); відпрацювання алгоритмів розв'язання.
Дискусії Обговорення актуальних проблем ціноутворення в Україні (динамічне ціноутворення, цінові стратегії ІТ-компаній, регулювання цін); розвиток критичного мислення та аргументації.	Робота з нормативними документами Опрацювання Закону України «Про ціни і ціноутворення», Податкового кодексу (трансфертне ціноутворення), актів Антимонопольного комітету; формування навичок роботи з правовою базою.	Самостійне дослідження Підготовка аналітичних записок, міні-рефератів і презентацій за обраною темою з ціноутворення в ІТ-сфері; розвиток навичок самостійного пошуку та систематизації цінової інформації.
Тестування та опитування Перевірка рівня засвоєння матеріалу після кожної теми; формування навичок чіткого та лаконічного формулювання відповідей з ціноутворення.		
 Усі методи спрямовані на формування компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою спеціальності 123 «Комп'ютерна інженерія» (ОП «Фінанси, банківська справа та страхування в управлінських інформаційних системах і технологіях»).		

Рекомендована література та ресурси

1. Непран А. В., Дмитрієв І. А. (ред.) Ціни і ціноутворення : підручник. — Харків : ПП Іванченка, 2024. — 446 с.
2. Матвєєва Н. М., Серьогіна Д. О., Жовтяк Г. А. Ціноутворення : навч. посіб. — Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2023. — 135 с.
3. Бучнєв М. М. Маркетингове ціноутворення : навч. посіб. — Київ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2023. — 134 с.
4. Якубовська Н. Маркетингове ціноутворення : навч. посіб. — Рівне : О. Зень, 2023. — 127 с.
5. Скорик М. О., Грищук Г. В. Трансфертне ціноутворення : навч. посіб. — Ірпінь : Державний податковий університет, 2023.
6. Голобородько А. Ю., Гусєва О. Ю., Легомінова С. В. Цифрова економіка : підручник. — 2024.
7. Кудінова А. В., Кулага І. В., Лопух К. В. Основи економічних знань : навч. посіб. — Київ : ВЦ «Академія», 2023. — 208 с.
8. Стойко О. Я., Дема Д. І. Фінанси : підручник. — Житомир : Університет «Полісся», 2024. — 317 с.
9. Акулюшина М., Ісламова А., Бюк В. Перспективи розвитку цифрової економіки в Україні. Економіка та суспільство. — 2024. — № 61. — doi: 10.32782/2524-0072/2024-61-11.
10. Єршова О. О., Гончаренко І. М. Сучасні моделі управління розвитком бізнесу: сутність, види, інноваційні бізнес-моделі. Журнал стратегічних економічних досліджень. — 2022. — № 2(7). — С. 75.
11. Закон України «Про ціни і ціноутворення» від 21.06.2012 № 5007-VI (зі змінами). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5007-17>
12. Податковий кодекс України (розділ з трансфертного ціноутворення, зі змінами). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
13. Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції» (зі змінами). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-вр>
14. Антимонопольний комітет України. — URL: <https://amcu.gov.ua/>
15. Державна служба статистики України. — URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
16. Міністерство економіки України. — URL: <https://me.gov.ua/>
17. Національний банк України (Інфляційний звіт). — URL: <https://bank.gov.ua/>
18. Офіційний сайт Верховної Ради України. — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
19. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. — URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
20. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. — URL: <https://mof.gov.ua/>
21. Офіційний сайт Державної податкової служби України. — URL: <https://tax.gov.ua/>
22. Журнал «Економіка та суспільство» (електронне видання). — URL: <https://economyandsociety.in.ua/>
23. Журнал «Scientia Fructuosa». — URL: <https://journals.knute.edu.ua/scientia-fructuosa>